

: Jaunimas :

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

KELI PATARIMAI.

Gîvenki prastai ir saikiai! Tokiu būdu tikėtai tegalima savo galias auginti ir pradēt zengti dîkîbên. Kuo-prastiau tu gîvesi, tuo-nepriuglingesnis tu būsi. Mėginki apsieiti kiek galėdamas be mėsos valgio. Tasai maitina geidulius. Prâtinkis prie vaisiû. Jie kraujâ išlaiko tîrû ir sveikâ. Vengki alkoholâ. Jis proto ir doros galias naikina ir sutramdo sprendimâ.

Vengki lepumâ! Lepinimas gamina silpnîbe, ligas ir gėlimus. Nevengki pasistengimo, prisiveikimo ir skaudėjimo, kurie dera sveikâtai ir stiprėjimui. Atsiluosuok nuo to, kâ žmonės vadina palaima. Teji, kaip ir nepalaima, îra vîdaus pasaulio spalvos. Jeigu tas pasaulis îra tvirtas, jis visumet nepalaimâ pašâlina. Ligai užėjus, žinoki, jog tai žîmis, kad tavo ar tavo botiû gîvenimas nebuvo, koks būti turėjes, ir tavo kûnas reikalauja atbojimo. Bet nesirûpinki tuomet vien liga. Suraski jos priezastî ir versme. Ir pašalinki tâjâ. Geriausias būdas gîdîties îra išmintingai gîventi: maitîties, ilsėti, dirbti, jausti, manîti.

Valdiki savo prigimtî! Kur geiduliai, kerštas, piktumas ir pavidas šelsta, tše gîvulis turi viršû žmogûje. Nêra galima ir nêra reikalinga prigimties norû varu išvaikîti. Savo sâmone kreipdami î prakilnesnius dalîkus, prigimties norai jâ seka ir tarnauja tâm, kas augsta îra. Neleiski niekumet savo jausmui bûti kelrodiu tavo troškimams, bet leiski tarti savo išmintî, sâzine ir savo didîbe. Mokîkis iš kûdikio, kas îra mîlėti ir meilėj palaimingas bûti. Suteiki savo palinkimams visâ tâ grožês pilnumâ, kurs neapsâkomu turtingumu ir pilnu pasitikimu iš giedraus ir linksmo kûdikio žvilgio spindi. Geismû svaigulij tu palaimâ vargu surasi. Geismus paprastai seka nesmagus atsipekėjimas ir naujas troškulîs.

Nebûki žmoniû ir dalîkû vergas! Turtas, pagarba, garbês vieta, luomas neteikia žmogui vertîbês ir palaimos. Jie tâm têra antros eilês daiktai. Pirmutinēj stovi paties žmogaus, bûtent jo vidaus vertîbê ir prakilnîbê. Todêl nepasiduoki aniems pragaišties dalîkams. Visi jie apgauna žmogû. Ir skiriami kaip vienas ir paskutinis gîvenimo tikslas, jie îra neapsâkomû žmonijos vargû versmê. Nepasitikêk per daug draugais. Ir savo palaimos viltî neguldiki ant žmoniû. Pasitikêk savimi, savo Dievu.

Miklinki nuolatai savo kûnâ, dvâsiâ ir sielâ! Stiprinki jû galias dârbu ir žaismu. Eiki linksmas prie dârbo kaip prie žaismo. Ir imkis taip rimtai žaismo kaip dârbo. Kaip tu

kûnui jieškai tinkamo maisto, taip jieškoki geriausiojo ir savo sielai. Nepraleiski savo dienû netikusiais mâtîmais ir nevertais nutarimais. Nesiskûski piktais žmonėmis ir blogais laikais. Piktžolês visumet tše auga, kur nêra vaisingû augmenû, arba kur tais nesirûpinama. Stiprasis augmuo pats apveikia savo priešus. Miklinki gerus savo viekus ir remki visa, kas gera, jeib augtû ir viršû palaikîtû tiesa. Geriausiai kritikuoja tas, kurs pats dirba ir stengiasi šale netobûlo daikto statîti tobûlesnîjî.

Saugokis jêgû suskâldîmo! Savo galias žmogus tegâlî didinti jas krûvoj laikîdamas. Visai nuostabiai jos auga, kuomet susituri, susivaldai ir savo vidûje parimsti. Pastebêki didijî pavojû dabarties gîvenime: nerâmû ir skubû žmoniû susiêjimâ, luomû priešingumâ, "mokslo" žiniû naudojîmâ rinkos šauksmams, teâtro ištvirkîmâ, laikraštîû pasistengîmâ žmoniû sâmone prisegt prie šimto niekingû dalîkû, žmonêse auginti mânîmo vangumâ, širdies žiaurumâ ir vergû dvâsiâ. Saugokis žmoniû ir laikraštîû melû. Ir viens sau rimdamas didinki savo gâlîâ suzinoti tiesâ ir teisîbe ir gîvenki jomis.

Neapsisiaurinki šeimînos, luomo ir partîos reikalais! Gražu îra galêt sakîti: aš gîvenu tiktai savo šeimînos lâbui. Bet kuomet tas lâbas têra laikinis smagumas, tuomet žmogus pastoja vergas ir vargšas ir kitû žmoniû bei jû ûpû înagis. Kiekvienas turêtû nevertiamas kitiems

teikti savo galias, turtus ir savo širdingumą. — Taipo-jau pavojinga ūra gŕventi vien savo luomo reikalams. Žmogus tuomet labai greitai papranta vien juos tematŕti ir nebegali apie kitŕ žmoniŕ ir jŕ dārbo bei gŕvenimo vertŕbe teisingai spresti. Bet tiesiog blogai dārdo tas, kurs ŕsileidia ŕ partŕ veržtŕnes. Tŕse dažnai valdo ŕpatingos nuomonŕs, kurios svaigina ir apgauna. Labai greitai jos nubaugia sveikŕ žmogaus sprendimŕ. Visumet žvelgki ŕ visuomenŕ ir jos reikalus. Žvelgki pirm viso ŕ priešŕ, klausdamas, kame jis teisingesnis uę tave! Gerinki visuomenŕs padŕjimŕ kiek ir kuomet tu tai gali. Jauski save atsŕkamu uę visas ŕdas ir paklaidas, kurios ŕra dārdomos ir tavo priešŕ. Ipatiai nuoširdiai rūpinkis savo tautos labu ir jos ŕpatŕbŕmis.

Bŕki atsargus savo draugŕvime! Nepasirinki tŕm tokiŕ žmoniŕ, kurie tau ŕra vien smŕgŕs. Jieškoki sau draugŕ tarp prakilniŕjŕ ir tarp tŕ, kurie kaip-nors tavo dvŕsiai ir sielai gŕli bŕti naudingi. Kuriŕm praeities ir dabarties geriausi žmonŕs ŕra draugai, tŕ tŕjŕ gŕlios ir išmintis gelba. Iš draugo tŕria ne vien girdimi zodiai, bet ir negirdimi. Koks ŕra tavo draugas, toks ir tu greit pats esi. Mŕlimosios arba mŕlmojo prakilnŕbŕ ir skaistŕbŕ pastoja ir tavoji. Jos arba jo žemumas ir nedora, nors ir neapreiskinama, ne poŕlgo tave persunks ir trauks ŕ nesvarumŕ. Todŕl bŕki kaip tikt galŕdamas prakilnŕjŕ draugijoje ir ŕalinkis nuo zemŕjŕ.

Sergŕki savo mintis! Jos ŕra tavo gŕvenimo prasmŕ. Sergŕki ir savo jausmus. Jie ŕra tavo palaimos židinŕs. Sergŕk savo kŕnŕ. Jis turi bŕti sveikas. Bet jis neprivŕlo taves valdŕti. Jis turi bŕti tinkamas visŕm, kas žmogŕ augŕtina, bet ne tŕm, kas jŕ zemina.

Naudoki kiekvienŕ savo amžiaus dienŕ! Jaunos dienos ŕra kitokios negu senesniosios. Bet kiekviena turi savo turinŕ ir savo vertŕbe. Ir kiekviena turi tau derŕti dvŕsios bei sielos tarpimui bei praturtŕjimui. Augdamas mŕnŕme, jautime, valioj ir tvirtŕbŕj, tu bŕsi nuolatai jaunas. Mirtis taves negŕzdŕs. Tiktai tas, kurs nebetarpsta, ŕra pasenes. — Niekumet nepasiduok, nors išveizŕtŕ, lŕg visa griŕva. Žengki per gŕvenimŕ ne kaip pragaiŕties ŕeŕŕelis, bet kaip amžinŕbŕs spindulŕs. *Vidŕnas.*

Pastaba: Sekiau (ne vertiau) ŕiuo raŕneliu d-ro C. Andreŕ atitinkamŕ darbŕlŕ talpintŕ Vokietŕŕ laikraŕtŕj: Die Lebenskunst, Leipzig, Karl Lentze, 1908 Nr. 10.

JO SAULELŕ.

Apŕsakelŕ.

III.

Buvo mŕsŕ Jonas Kiŕtra 24 metŕ. Pastebŕjo, kad kartais merginos ŕ jŕ pažvelgdavo su juo susitikdamos ant jojo kasdienio tŕko. Ir nieko daugiau.

Tai kurŕ vŕkarŕ viena mergelŕ, kaęi-kŕ pasŕkŕ, gŕl bŕti ir lŕbŕ vŕkarŕ. Bet Kiŕtra nieko neatsakŕdamas ŕjo namon. Antrŕ dienŕ pietumis su jŕ vŕl susitiko. Garsiai jŕ tŕrŕ: lŕbŕ dienŕ, ir palŕkŕjusi sŕkŕ, jis turŕs nors dŕkui atsakŕti. Apsikaites jis lŕbŕ dienŕ pasŕkŕ. Ejo jŕ tad kelis žingsnius su juo drauge. Klausinŕjo, kodŕl nedraugaujŕs nei su vienu. Išmintings ir dorus vaikas bŕtŕ visur mielai priimamas.

Nieko tikro atsakīti nezinojo. Ir pasiskubino ī savo namelī īšokti. Vis dēlto jos zodiaci jām buvo labai malonūs. Pasisākē juos sau vienā antrā kartā. Līg ir prasti tik būtū buve. Tatiāu turējo savīje kokī slēpinī. Naujai apšvietē jām jo āmziū.

Pasijuto seniau našlaitelis buves. Nekentiamas kitū žmoniū, kurie priversti buvo jām duoti duonos ir pāstovā. Tai tegalējo atminimuose gīventi. Ir tik īstolo žiūrējo ī tai, kā žmonēs sāko ir dāro. Daug apie tai mānē ir apie savo gelzelius, kuriuos kas dienā dailindavo.

Dabar tos mergaitēs zodeliai buvo jām naujo pasaulio, naujo jo gīvenimo langeliai. Žiūrējo pro juos, kaip ī kokī palaimos pasaulī. Visaip jis tuos jos zodelius guldē ir apmāstē ir puošē, sēdēdamas uz savo stalelio. O saulelē ī jī žvelgē šipsodamos.

Įšējes po piet visai nustebo susitikdamas su senuoju savo draugu Jurgiu Bernotu. Grīzes iš Saksū žemės. Noris šišon pats īsitaisīti dirbtuve. Ir Jonas galētū būti jo pagalbininkas. Jonas nieko neatsākē. Jurgis išveizējo, līg jī visai pavergtū, kuomet pas jī nueitū. Visi jo zodiaci, visi jo pasijudinimai, ir jo plānai buvo tarsi kupini visokiū troškimū. O kā jis nepatīres! Visa mėgines, visoko norējes ragauti. Tikras nenuorama. Kol-kas priimsiās vietā didesnēj dirbtuvēj. Turis jau ir mergele. Parkeliāvusi su juo drauge. Ir tuoj rādusi kokiam kontore vietā.

Mūsū Jonas ējo ī savo darbaviete līg iš sūkurio iškluves. Vēl dailino savo gelzelius. Ir priējo vākaras. Ejo namon. Po tos kalbos su Bernotu līg pasiilgo kuodaugiau dār susieiti su savo mergele. Bet jos nebuvo matīti.

Tai po keliū dienū jām nepastebėjus jos, išgirdo vėl jos malonūjī lābā vākarā. Vēl ējo su juo galukā. Bet šī kartā nieko īpatingo nepasākē. Tik nuo to laiko kas vākarā jī pasitikdavo ir jī lidēdavo lig jo trobelēs. Ir kas vākarā pats labai jau jos laukē. Tuo laiku ir sužinojo, jog esanti vardu Urtelē.

Tad vėl ilgā laikā nebuvo jos. Uz tai Bernotas pradējo Jonā dažniau lankīti. Bet nelabai miela tai šiām buvo. Nuolat ans kalbējo, ko pasiekt noris ir kaip reikiā gīventi, jeib naudojus jaunas savo dienas. Kupinas buvo Bernots visokiū geismū ir troškimū. Ir prie nieko nepastigo.

Viso to Jonas nepazino. Ir tiesiog užgautas jauties to, kā jo bitiulis jām kalbēdavo, īpatiai apie merginas ir savo mergele. Todēl smagum jautēsī, kaip Bernotas ilgesnī laikā nebatējo. O tiesiog nušvito, kaip vėl jī pasitiko Urtelē. Pāsakojo turinti dabar vėl vietā krautuvėje. Ir pardavinējanti. Bet mieliau pasiliktū namuose. Tik nenorinti būti tarnaitē. O tėvai vertiā jā pelnīti. Tėvas esās māžas valdininkas teismo name.

Esanti ir surādusi sau draugā. Kontore šale jos krautuvēs dirbanti mergaitē iš Saksū atkeliāvusi su savo jaunikiu. Gera mergelē. Tik māžumā daug rūpinantisi vīrais.

Taip jī jām pāsakojo. O Jonas tik vis klausēs. Aišku, ta Urtelēs draugā īra Bernoto marti. Ir beveik pradējo visaip manīti. Bet greitai pamiršo visa-tai vis dažniau susieidamas su savo Urtele. Kartais jau rodēsī, kad jī noretū net ėeiti pas jī ī jo kambarī. Tik jis vis dār paskubo pirmas išokti ir užverti duris su jā atsisveikines. Nebūtū padoru buve, jeigu jī būtū pas jī ėėjusi.

Tad vėl ir atējo pas jī kurī vākarā Bernotas. Līg žinodamas visus Kiūtros širdies jausmus. Pašiepē jī dēl jo Urtelēs. Sākē nežinās gīventi, nepažīstās mergeliū geidimū. Visai nesuprantās, kaip tik laikā ir praleidās. Kām apskritai imant ir gīvenās. Patsai papaiktū tokiu būdu praleisdamas dikajī laikā.

O Kiūtra nezinojo, kaip dār geriau juo naudoties. Nesi-jausdavo vienu niekumet. Gražiausiosios mintīs jī lankīdavo. Ir supēsis aplink jo saulēs spindulelius. Kad visas savos vajones būtū surāšes, rodos žmonēs daug būtū galėje pasiskaitīti.

Pagaliaus pasitaikē ir pamatīti Bernoto mergeite. Abu vaikštiodamu susitiko su Jonu. Bernotas supažīdino jī

su jā. Daili mergelē. Tik tur būt negero dabar ūpo. Gāl abu susipikusiū buvusiu. O eidamas sau vienas toln, Jonas turējo pamanīti, kad Jurgis negerai apsiējes su savo mergele. Išrodanti veikiau panaši ī moterā, kuri ...

Vēl sēdējo Kiūtra kurī Sekmādienī savo kamarīje pasidiaugdamas saulute. Tai išoko Urtelē. Visai jis apkaitē ir atsistojo. Tatiau jautēsi begālo palaimintas. Tokia ji linksma, šviesi, tarsi būtū pati taipo-jau kokia saulēlē. Ir kaip ji jī pasveikino! Vienas tik gīveno tā valandele jo širdīje vėlijimas: "Kad ji visumet būtū prie jo." Tik nedrīso tai ilgiau manīti.

Ir nebuvo tām laiko. Linksmi ji jī šnekino ir juokāvo. Atsisēdo net nei neprāšoma uz stālo. Gīrē, kaip grazu ir saulēta jo kambarelīje. Vos-kā sugebo jai atsakīti. Bet ir nebuvo reikalo. Ji kalbējo uz abu. O ištikrūjū jis būtū mielai jos pasiklauses visā savo āmžīū. Taip maloniai skambējo jos zodiai. Visai nusigando, kaip ji šoko šalin. Tarsi jo saulutē jām būtū dingusi. Ir buvo taip. Kaip jis gerai susiprāto, nebešvietē ji ī jo langelī.

Vēl buvo Sekmādienis, ir jis laukē Urtelēs. Buvo su ja nekartā susitikes. Bet ji kaži-kaip keistai vis pasielgdavo. Rodēsi, kad ji jī erzint norētū. O tā dienā ir neatējo. Saulelē švietē ī jo kambarelī kaip kitas dienas. Tik jām laukiant išrodē, līg nebuvo toki skaidri kaip anā Sekmādienī.

Tad visai netikėtai darbādienī Urtelē išoko pas jī. Bet vos kelis zodius pasākīusi, vėl dingo. Tikrai jī kankino. Pasiilgo jos tad kas dienā vis daugiau. Praējo taip net du mėnesiu.

Tai kurī Sekmādienī vėl atējo pas jī Urtelē. Duris atvērusi stovējo. Tad īzengē ir jī pasveikino. Pradējo ūzti, kad jis niekumet neateinās pas jā, pas jos tēvus. Tad vėl labai širdingai pradējo kalbēti apie grāzīajā vasaros dienā, kad eitū su ja, su jos seserimi ir broliuku bei tēvais pasivaikštīoti girion. Jis atsākē kaip māzas vaikas. Tad ji su visai perimantiu širdingumu kabinos prie jo sakīdama: "Esi mielas mano vaikinelis."

Ir atsisēdo. Pasiēmē net abi jo ranki. Jām buvo drovu. Tatiau begālo malonu.

Ir prisiminē Bernoto bei jo mergelēs. Sākē jis lankāsis prie jos, kuomet tiktai esās liuosas. "O ar ne daznai jau ir susipikusiū?" paklausē Jonas. "Bernotas daznai sākē paliksiās jā ir tiek." — "O tad kuo-karštiau vėl mīlējosi", tārē Urtelē. "Ir jau matīti, kad ji ne po ilgo laiko bus motīna", vėl atsākē Jonas. Tai Urtelē visai nesusilaikīdama glaudēsi prie jo, šnibzdēdama: "O juodu gāl visiškai palaimingu — visiškai."

Tilējo tad abu. Saulelē apšvietē Urtelēs veidā, kākklā ir krūtine. Jos pāpētis buvo toli tše atviras. Ir aiškiai buvo matīti, kaip krūtinē kilnojosi. Līg jau galējo net matīti, kaip greitai jos širdelē tvaksējo. Nors labai tai jām buvo drovu pastebēti, bet neapsākomas palimos jausmas jī pildē. Tokio nebuvo dār niekumet patīres. Tarsi kiekvieno paties širdies mušimu ji ir rīkautū: "O širdelē mīli, mīli tave."

Tad ji pašoko norēdama eiti. Bet sustojo, ilgstindamosi pagaliaus paklausē: "O kuomet tu mane vesi?" Taip netikėtai jī pataikē tas klausimas, jog visai sumišes nulenkē gālvā. Pagaliaus pratārē: "Mudu dār taip jaunu. Dār līg gēda ...". Nutilo. Ir vėl pažvelgē bailiai ī jā. Išveizējo nulūdusi. Suskudo jām širdis. Ir nutvērēs jos rankā sākē: "Jeigu tu manai, tai gāl po metū!" Neaišku jām pastojo, ar ji atsākē ar tik dūsavo: "Taip dār ilgai?" Ir išējo tīliai.

Grīzo jis prie savo stalelio. Saulelēs nebebuvo. Kuone verkti pradējo. Taip jām tā trumpā valandele buvo širdī pildīusi augštiausioji palaima ir didiausiasis skausmas.

Ir jis sēdējo uz savo stalelio ir visa pamiršdamas gīveno tame, kā buvo patlab patīres. Ilgai, ilgai māstē. Līg sapnuodamas. Tad susiprāto. Pašoko. Atminē, kā jai pažadējes. Bet laikas senai buvo praējes. Saulelē tur būt ir lauke taisēs vietā uzleisti šešēliams.

(Liepos m. "Jaunime" bus pabaiga.)

Kristono Duonelaitio Atminimui.

(1. 1. 1714—18. 2. 1780. mt.)

Atskiri sakiniai.

Taip sumišai besijuokiant, Stai, ūžimas pasikėlė,
ir tuoju arelis rēkaudamas pasirodė.

Pavāsario Linksmībės, 155. ir 156. eilė.

Stai, mes jūsū tarnai! Kā velīs jūsū malonē?

Pav. Linksm. 161. eilė.

Daug gīvū daiktū po mediais giriose slāpos,
o kiek ant laukū linksmi plesdendami lāksto
ar pas žmones ant kiemū tšipsėdami burzda.

Pav. Linksm. 179.—181. eilė.

Kas tau, bėdiau, kenk? Šiksnosparnis tīrinėdams
ir gī nuskūsdams ponā, tā pasidrāsino klausti.

Pav. Linksm. 220. ir 221. eilė.

Bet jau taip visur, kol sviete kūdikiai augo,
vargt ir verkt vaikū pirmiausias buvo remestas.
Dār nei viens iki šol nužaugo vis besijuokdams
ir iš lopšio dār nei viens neiškopė neverkes.

Pav. Linksm. 332.—335. eilė.

Tai gī, nutverkim jau dabar kiekviens savo jautī
ir, išrėde jī, kaip reik, klausīt pamokinkim.

Pav. Linksm. 478. ir 479. eilė.

Tik saugokis, kad ne pats, bereikalo mušdams,
su glūpais savo jautiais ī galvijī pavirsi.

Pav. Linksm. 515. ir 516. eilė.

Usnīs, dilgelės ir brantai su sanevādais
auga, kaip žinai, be jokios mūsū pagalbos;
ale grūdėlis gers nesiranda, kad nepasėji.

Pav. Linksm. 578.—580. eilė.

Sėk linū, kiek Grīta norės, minau nesivaidik;
juk žinai, kaip vis daugiau nor moterū būdas,
kad jos pradeda verpt ir jau prisiverpusios audia.

Pav. Linksm. 596.—597. eilė.

Nugi dabar, kā tik ĩmānot, sėkite sėklas!

Pav. Linksm. 654. eilė.

IS DABARTIES.

Tarpvalstībīnē dora taisosi. Kaip žinoma, jī toli dār nėra pasiekusi pavieniū žmoniū doros laipsnio. Valstībės mūsū laiku maž-daug ĩra kaimīnai, kurie ī viens kitā žiūri kaip ī plėšikā, kuriuo nei akies mirksnī tikėties negali. O nors viešai kalba labai mandagai su viens kitu, slaptiai vis dėl to žiūri iš-tirti, koks ištikrūjū kitojo galiū stovis, jeib galima prireikus ginties arba kitā užpulti. Karams ištikus valstībės prilīgsta gīvėdams. Tarsi nebūtū žmonės. Berods dabar ben kiek jau ĩra geriau negu seniau. Ir jau ĩsteigta taikos tarība, kuri laiks nuo laiko susieina, jeib tartū apie valstībīū sántikius ir taikītū arba sprestū. Seniau jau nustatīti visokie sutarimai, kurie turėjo būti atbojami kārui ištikus. Būsīmām kartui (š. Haagos taikos konferenciai) priruošami tolimesni dalīkai. Norima tikrā tvarkā kārui laikui vīkinti ir jūroms. Lig mūsū dienū visi laivai galėjo būti priešo paimami, kaip tik juos uztikdavo. Kiekviena valstībē galėjo savo pirkliavimo laivus kārui prasidėjus kovai apginkluoti ir savo laivīnā tuo padidinti. Dabar Anglai siūlo sumānimus toms laisvībėms pašalinti. Rodos dora pradeda tobūlinties. Bet priezastis labai ĩpatinga. Minėtos laisvībės nūnai pastoja pavojingos ir tokiai valstībei, kaip Anglū.

Kārui ištikus jī tiesiog pareina ī gīvībės pavojū, nors Anglū laivīnas labai galingas. Bet jis nebevaldo visū jūrū. O tame dalīkas. Doresni sántikiai atsiranda iš gīvenimo sánlīgū. Pastoja tiesiog priedarta ir valstībėms, doriau viena su kita apsieiti, kitaip sau tik pavojū didintū. Ir vėl matīti, jog dora nėra koks žmoniū sumānimas, kurs gāli pasilikti ir neatbojamas, bet sveiko ir laimingo gīvenimo sánlīga. Dora ĩra tvarkos, harmonios galia pavieniam žmogui ir visoj žmoniūj. Jī gīvenimo pažangos keliamā ī regimibe. Gera būtū, kad žmonės savo noru tai padarītū. Būtū jiems smagiau negu būti vertiami prie to gīvenimo sántikiū.

Tautos tautosė nūdien gīvena, kaip gāl dār niekumet. Tai reikētū aiškiai pastebėti. Tad ir tur būt suprasime, kas tautas sulaiiko ir kām tai. Didiose kiekvienos valstībės vietovėse ĩra tikros nausėdijos ĩvairū tautū. Imkime tik Berlinā. Vargu rasime kokia Europos tautā, kuri neturi tše savo kolonjos. Lenkū, sāko, esā daugiau negu 70000. O kaip Vokios Berlinē, taip Francū Parīze, Anglū Londone, Rusū Petrapilj, ir tt. Taip tautos visur krauna savo lizdus, gīvena kitū tautū namuose ir nīksta arba stiprėja. Pirmas dalīkas atsi-

tinka, kuomet į svetimas šalis nutraukusieji neturi dvąsinių versmų savo tautos vidurij. Antras, kad tū ėra. Nuostabu gana, kad žmonės taip iš savo šalių traukia į kitų tautų kraštus. Vedami jie jiems nesuprantamų jėgų. Bet vaisius ėra tas, kad vieni kitiems pastoja gyvenimo raugu, kurs gadina arba gaivina.

Tarptautinė knygų ir rąštų paroda šiais metais Leipzige labai daug žmonių sukvieta. Ir aš jį pasižiūrėjau. Nuostabus daļikas ta paroda. Visiškai skiriasi ji nuo kitųjų. Augštas labai ėra jos tikslas, ir ne tiktai prekības, kaip paprasta. Ji nori būti liudimas dvąsines visų tautų ir laikų kultūros. Rąštai ir spauda palaiko ir išlaiko žmonių dvąsios vaisius ir neša juos į kitus kraštus, žmones ir laikus. Ir taip rąštai supazindina tautas viena su kita ir padaro pavienų tautų kultūrą žmonijos kultūros dalimi. Šitai mintiai paaiškinti rodos tarnauja pirm viso "Kultūros Namai" (Halle der Kultur). Jie mán ir buvo indomiausieji šioj parodoj. Vėriausioji tų namų dalis su savo ėpatingu stątėmu (architektūra): vidurij augštas sklautas (kupelė), abišaliai sparnu-du, primena ląkstėmo prietaisą, sakėtiau: kilimo priemone. Ištikrųjų toj parodoj ir ėra žmonijos kilimas stątomas akėisna, kaip tai vargu kur taip aiškiai galėtų būti dąroma. Iėjus pro vėriausius vartus randame dešinėj

Indijos, toliau Siamo ir užpakalinės Indijos, kairėj Islamo ir krikštioniškos rėžmės, toliau Tsėnos, vidurinės Azijos, Japonų ir Korėos kultūros, kairės namų sparne: Tarpžemės jūrų pakraštėjų kultūros, dešinės sparne: seniausios kultūros išraiškų. Kultūros kilimas parodėtas vaizdingosios dailės ir rąsto pasitobulinime. Tikrai nuostabūs ėra vaizdai iš palaiolitinio (labai seno) laiko, kurie nudąžėti prie lubų didio kambario, padarėto pąnašu į Altamiro (Spąniój) urvą, kur tie vaizdai rasti. — Kitur tuose parodos namuose matėti, kaip išlengvo iš vaizdų pasidarė vaizdinis ir pagaliaus net raidėjų rąstas. Pirmame šėson minimų namų augšte parodoma, kaip sulėginant naujais laikais ir vėriausiai Europoj kultūra atsėimėjo rąstų pasitobulinime; apskritai, kokiomis priemonėmis pagaliaus, supraskime: nūdien, žmonės naudojami, jeib veikti galėtų į viens kitą ir patenkinti kultūrinės reikmes. — Atskiri namai pastatėti Vokietėjų knygų ir rąstų pąrodai, tokie-jau tūlų mazesnių tautų: Belgų, Spąnių ir kitų knėgoms. Austrėia, Rusai, Italai, Anglai, Francai turi kiekvienėi savo namus. Labai ėpatingas jausmas apėma svetėi, kuomet buves vienos tautos namuose ėzengia į kitosios. Nors matėti ėra tie pątis rąstų ir knėgų pavidalai, vis dėlto jautiama kitokia dvasia kiekvienoj tautoj. Ir beveik regėti galima,

ant kokio laipsnio kiekviena tauta stovi. Turtingiausia ėra Vokietėjų rąstų paroda. Suprantama. Vokietiai jį namiej ėra suruoše. Jiems buvo lengviau viso-ko sunešti. Bet Vokietėjų tur būt ir ėra turtingiausioji rąstija. Pirmi jie buvo, kurie Europoj knėgas spaudino. Ir kuostropiau jie mokinosi ir dār mokinosi iš visų tautų. Labai gerą ėspūdė padarė į mane Anglų ir Francų skonis, kurs rąstuose ir jų aptaisėme pasirodo. Tatiau, pamątes Vokietėjų rąstus ir rądes visas anų tautų knėgų formas, o be jų labai daug ir kitų taipojau gražų, išlengvo sutirpo mán nuomonė, būk Vokietiai neturė

tokio gero skonio negu minėtos tautos. — O kaip lengėnuoja visų tų tautų rąstų turiniai su viens kitu! Ivairų kalbų knėgų tėtulus nuolatai perskaitiau. Apie kokius daļikus tos tautos ir mąno bei rąšo! — Žengdamas iš parodos atsiminau savo knėgų spintos namiej, kuri skėrta mūsų, būtent Lietuvių rąstijai. Vargėngė tie rąsteliai jau ir išrodo. Tik nėra tai blogiausia. Bet tiesiog slėgia, kad š jų dąlis iš 4 žėiurint į turinė ėra — pelai. Kuomet bus antraip? Dabar, tur būt, galima Vilniuje pasižiūrėti Lietuvių rąstiją. Kąži kaip jaustiau iš jos parodos išėidamas!

Vds.

PASIKALBĖJIMAI.

Vaidas Vaidulis. Ar verta klausėti kunigo, kurs kitaip dārė negu mokina? — Suprantamas daļikas, kad žodis, tārėiamas žmogaus, kurs gėvena, kaip jis kalba, nesulėginamai galėngesnis negu kitojo. Dėlto paprastai žmonės nesiklauso tojo, kurs vienaip gėvena ir kitaip kalba. Netsavo pasileidimą teisina tokio žmogaus nedora. Ir nėra daug tokių, kurie visai vienodė ėra žodėuose ir dārbuose. Tik norintėiam tikrą savo gerą neturėtų būti svarbu, kaip kits gėvena, pasiklausant jo pamokslų, bet ar tame pamoksle ėra kiek naudingo, teisingo, ir tt. O tuo laikėties.

Jul. K. P. Ar plātinti tarp žmonių kerštėngus rąstus

bei prąkalbas? — Jeigu žmogus ėra bailus ir silpnas, visi kiti jė tarsi kojomis spārdo. Labai negrazus tai kitų pasielgėmas. Bet visa tai pakesti, toli nėra ir gera. Tūlas žmoniškos savo prakišnėbės nenumāno. Joks žmogus neprėvālo leisti su savim apsėiti kaip su gėvuliu. Todėl jame sukelti kerštą, ėpatiai kad jis bailus ir silpnas, ėra labai naudinga. Bailusis ėgauna drąsos, kuomet jė kerštąs apėima. O silpnasis išlengvo stiprėja, kuomet pradeda peštėis su kitais. Bet kur žmonės jau ėra drąsūs ir stipri, tše nereikalinga juos kirštinti. Tuo vien nekanta didinama tarp žmonių. O toji gana jau didė ir perdaug

jau mažiną žmonių palaimą. Be to, nereikalingus darbus tedaro kvailiai.

II. Ar tokie žmonės gali būti skaidrios sielos, kurie kitus su priešingomis pažiuromis net nešvariais vardais vadina? — Ką žmogus daro ir taria, tai visumet apreiškia, kas jo viduje yra. Nešvarus žodius tegali tas vartoti, kurs viduje nešvarus. Ira berods ir tokių žmonių, kurie taria meilingus žodius, o viduje yra kupini nekantos; kurie kalba prakilniai o yra niekšai ir nedorėliai. Bet tik aklieji nemato, kad tū kalbū ir žodių antroji pusė yra biauři. Ir greit tokios kalbos ir žodiai nįksta tariantiojo žmogaus nešvarume. Kaip koks yra žmogus, tai visumet pagaliaus tik apsiereiškia. Didis žmogus, prakilnųsis visumet gali pakesti priešingą pažiuřą, nors išguldo, kodėl su jomis nesutinka. Žemi žmonės peikia, su kuo jie nesutinka.

Girios Paukštelis. Ar žmogus po mirties yra ben kiek saviškas ar visai ne? — Jis visai tiek-jau saviškas, kiek pirm mirties. Paprastai mąnome, kuomet galime kuną pajudinti, jog mes saviški. O tai nėra teisibė. Saviškumas reikalauja, kad valdītume ir jausmus, geismus, mintis, ir tt. Ir žmogaus pažanga kaip tik tame randasi, kad žmogus tai mokėtū. Mirti reiškia kūno netekti kaipo įrankio regimame pasaulyje nusimanīti

ir veikti. Kokių aiškumų o tvirtumų mes tai padarīti galime, tokių aiškumų ir tvirtumų mes turėtume galėti ir savo vidū valdīti. O tiek mes esame saviški. Po mirties ilgai dar gyvename sarišyje su savo geismais ir mintimis. Iš lengvo ir jas paliekame. Tik tad retasis tesizino ir todėl kiek tik imanidamas nori pasiekti tįrštesnį gyvenimā ir istātīmū nešamas grįžta į žinomus gyvenimo skirus, kur toliau mokinasi ar mokinamas pastoti saviškas.

Jz. Lz. Ar katalicizmas dabar Lietuvai ir naudingas? Ar nereikia su juo kovoti? Ar jis davė kiek nors naudos Lietuvai ir visai žmonių? — Norint į tuos klausimus atsakīti, reikėtū pirma parodīti, kas yra naudinga Lietuvams ir aplamai žmonėms o kas kenksminga. Rodos naudinga yra tai, kas žmogū padaro žmoniškesnį: būtent širdingesnį, teisingesnį, kantresnį, išmintingesnį, doresnį, ir tt. Kenksminga yra tai, kas žmogū žemina. Dabar reikėtū mėginti, ar katalicizmas Lietuvius ir kitus žmones augstina ar žemina. Bet reikėtū tai padarīti nežiūrint į pavieniū, imkime kunigū, silpnumus ir paklaidas, bet į patį katalicizmā. Ir tad atsverti. Berods sunku prie teisibės prieiti, nežinant, kokie būtū Lietuviai nepazindami katalicizmo. Mān rodos, kad krikščionībės praplātīnimas tarp Lietuvū labai

buvo jų kultūrai kenksmingas. Bet tām nėra kalta krikščionībė, bet būdas, kuriuo ji buvo teikiama Lietuviams. Tā reikėtū aiškiai suprasti. — Kovoti prieš katalicizmā yra netikos pasielgimas. Kiekvienas dvāsinis dalikas, prieš kurį kovojava, didėja ir tvirtėja visai tuo patiu jėgos saiku, kuriuo prieš jį veikiami. Ir išeina, kad kova visumet ka-kita pasiekia negu norėjusi. Visa, kas yra, turi savije esībės galios, šiaip jo nebūtū. Kova tas galias sušaukia į veikimā ir tuo jas didina. Todėl manidami, kad koks-nors dalikas esās kenksmingas, turėtume jį palikti visai neklude. Tuomet jis savaime grūs, jeigu jame netikumai būs didesni negu tikumai. O kovodami ir netikumus dar gi stipriname. Bet jeigu koks dalikas savije turi tikrā vertibe, tad jis didės savaime, nors kaži-kaip jį užtīlėtume ir saugotumės jį klude. Savo noru nepadarisime gero daliko blogu ir blogā geru. Svarbu visumet yra ir pasilikti, kad savo viduje šalintume visā blogā ir duotume vālios gerui, tuomet ir kituose dalikuose dings blogumas, paveikslui ir katalicizme, jeigu jame blogumū ir būtū.

P. K. Kodėl žmonės garbina ir šventais laiko tuos, kuriū, jiems gyvenant, yra nekente? Nės visi teisibės skelbėjai kentėjo ir tebekentia, jei ne kūno kantas, tad širdies.

Kas to kaltas? Ar tikibinis paklaidinimas ar žmonių pasileidimas? — Mano zinia dalikas toks: Kiekvienām žmogui didiai nesmagu būti užgaunamas tame, kas jām rodosi būk esanti jo givibė. Paprastai žmonės yra sąmoningais tik su savo geismais ir dar daugiau su savo mintimis. Kuomet kas-noris tas mintis ir jų susimezgmā mėgina grauti, tuomet tas yra didiausias jų priešas, kadangi tarsi jų givibe naikina. Istikrūjū ir yra taip, kad žmogus, dėkime, mokslininkas, kurs savo mintis yra visa āmžiu mezges ir pines, tiesiog pareina į pavojū "proto" netekti, sumišti, kuomet tik išleidia į mintis, kurios jojo mintims visiškai yra priešingos. Todėl paprastai tūli mokslininkai visai neišleidia kitū nuomonū gerai mėginti. Bet tokie nėra vieni tik mokslininkai. Ir kiti. Ipatiai tie, kurie māza-ko yra pasimokine ir kuriems jų mokslas pasirodes yra labai svarbus. Taip jautia nemokslo žmogus tikības dalikuose. Todėl nekentia "teisibės", tai yra augstesnio žinojimo skelbėjū. Bet mintis veikia jų ištarėjui ir pasimirus. Pagaliaus pasiekia žmoniū sąmone ir ļauga į žmoniū vidaus gyvenimā. Žmonės jautia, jog iš tū mintiū pareina jiems givibės jėgū, ir jie jautiasi palaiminti. Todėl ir gārbina tokius žmones. Bet kartais turi praeiti ne vien 100 metų, bet ir 1000, kol taip nusiduoda.

Ipatiai labai augstos mintis tik visai iš palengvo pastoja žmogaus givibė ir pašalina tamsesniais mintis. Tą žino šviesieji. Todėl jie kantrumu pasitinka visais, kurie jų nekentia.

J. M. Ar gali žmogus permąniti savo temperamentą? — Rodos, kad tai galima, bet labai tik iš palengvo ir didiai prisiveikiant. Pirma: reikia visai kitaip išmokyti givė-

nimą suprasti. Antra: reikia saugotis nuo sukėlimo įpatingų jausmų ir geismų. Tretia: reikia visai kitaip maitinti ir aprūpinti savo kūną. Kas mėsos yra valges, o pradeda vaisių misti, tuojau numano, jog jo temperamentas virsta kitokiu. Tik visiškai jį permąniti, tai yra, paveikslui, iš choleriko padarinti flegmatiką arba antraip, neužtenka vienas žmogaus amžius. Vds.

Iš mūsų raštijos.

Liet. Ukin. redakcia, 10 metų spaudos atgavimo paminėjimas. Liet. Ukininko leidinis. Vilnius, 1914. mt. Kaina 10 Kap. — Turinis šitas: 1904—1914: Kas buvo 1904. mts? Kas per 10 metų laimėta ir pralaimėta? Prieš ir po spaudos uždraudimo: Tautinio atgijimo pradžia ir "Aušra", "Varpas" ir "Ukininkas". — Ira tame raštelyje dr. J. Basanaviciaus, vyskupo Ant. Baranausko, dr. V. Kudirko, Povil. Višinskio, Jono Bortkeviciaus, kun. profes. Jauniaus, Jono Biliūno atveidai ir dar vieno paminklo vaizdelis.

Vidūnas, Sigutė, vienveiksmė mystėria. Rūta, Tilžėj 1914. mts. Kaina 1 Mk., 50 Kap., 25 Cts. — Ir šis raštelis yra dviem varsom atspaustas. Luobelius išpuošė gražu turinį primiantiu vaizdeliu mūsų dailininkas Antanas Zmudzinav. Tikiu, jog ir šiuo savo rašteliu būsiu suteikes mūsų literatūrai gražų ir svarbų veikalelį. Vds.

Iš leidėjų-rašytojų pusės.

Tūlū rāginimui leidiame Sausio ir Vasario "Jaunimo" Apisakele "Kaimo Didviris" kaip atskirā knigele į žmones. Kaina **10 pfg.** arba **5 Kap.** — Kniginams bus didokas nuosimtis. — Piningus reikia pirmiau atsiūsti. — "Jaunimas" siuntiamas į namus už **2,40 Mk.** metams, į Didiją Lietuvā už 1,25 Rublį, į Amėrikā už 75 Centus, pavienis numeris už 30 Pfg., 15 Kap. arba 10 Cent. — Iš Did. Lietuvos galima piningus siūsti idedant į laiskā popierinį Rublį, o 25 Kap. post. markėmis. Bet nereikėtų idėti markes už visa 1,25 Rbl. Laiskā reikėtų irasidinti. — „Jaunimo“ tām nesiuntiamo, kurio adreso neišskaitome. — Rāšant į "Jaunimą" isakiai prāšome tikrajį gatvės numerį dėti. — Vasario ir Kovo "Jaunimui" pridėti laksteliai, gaunami iš mūsų. Perkant po 10 jų nuleidiame jau 40 nuosimtus.

Už leidėjus-rašytojus

Martin Aszmutat, Tilžėj, (Tilsit) Garnisonstr. 9.